

Wiskunde 3VWO Hoofdstuk 8

par 8.1 Exponentiële groei

par 8.2 Procenten en groeifactoren

Niet par 8.3 Periodieke verbanden

par 8.4 Machtsfuncties

par 8.5 Grafieken veranderen

par 8.6 Extreme waarden

mei 16-19:37

Exponentiële groei

Iedere keer is de groeifactor gelijk.

(een factor is een getal in een vermenigvuldiging)

Het aantal bacteriën in bepaald voedsel verdubbeld zich iedere dag

Maandag zitten er nog maar 1500 bacteriën in.

Dinsdag is dat $2 \times 1500 = 3000$ Woensdag is dat weer $2 \times$ vo veel dus $2 \times 3000 = 6000$ Donderdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 6000 = 12000$ Vrijdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 12000 = 24000$

enz

mei 16-19:45

Exponentiële groei

Iedere keer is de groeifactor gelijk.

(een factor is een getal in een vermenigvuldiging)

Het aantal bacteriën in bepaald voedsel verdubbeld zich iedere dag

dag 0 Maandag zitten er nog maar 1500 bacteriën in.

dag 1 Dinsdag is dat $2 \times 1500 = 3000$

dag 2 Woensdag is dat weer $2 \times$ vo veel dus $2 \times 3000 = 6000$

dag 3 Donderdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 6000 = 12000$

dag 4 Vrijdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 12000 = 24000$

enz

Dag	0	1	2	3	4	5	6
bacteriën	1500						

mei 16-19:45

Exponentiële groei

Iedere keer is de groeifactor gelijk.

(een factor is een getal in een vermenigvuldiging)

Het aantal bacteriën in bepaald voedsel verdubbeld zich iedere dag

dag 0 Maandag zitten er nog maar 1500 bacteriën in.

dag 1 Dinsdag is dat $2 \times 1500 = 3000$

dag 2 Woensdag is dat weer $2 \times$ vo veel dus $2 \times 3000 = 6000$

dag 3 Donderdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 6000 = 12000$

dag 4 Vrijdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 12000 = 24000$

enz

Dag	0	1	2	3	4	5	6
bacteriën	1500	3000	6000	12000	24000	48000	96000

$\underbrace{\hspace{1.5cm}}_{2x}$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}_{2x}$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}_{2x}$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}_{2x}$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}_{2x}$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}_{2x}$

mei 16-19:45

Exponentiële groei

Iedere keer is de groeifactor gelijk.
(een factor is een getal in een vermenigvuldiging)

Het aantal bacteriën in bepaald voedsel verdubbeld zich iedere dag

Berekenen 6e dag kan ook in 1 keer

- dag 0 Maandag zitten er nog maar 1500 bacteriën in.
- dag 1 Dinsdag is dat $2 \times 1500 = 3000$
- dag 2 Woensdag is dat weer $2 \times$ vo veel dus $2 \times 3000 = 6000$
- dag 3 Donderdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 6000 = 12000$
- dag 4 Vrijdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 12000 = 24000$
- enz

Aantal bacteriën = begingetal $\times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$
of

Aantal bacteriën = begingetal $\times 2^6$

Dag	0	1	2	3	4	5	6
bacteriën	1500	3000	6000	12000	24000	48000	96000

$\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$

mei 16-19:45

Exponentiële groei

Iedere keer is de groeifactor gelijk.
(een factor is een getal in een vermenigvuldiging)

Het aantal bacteriën in bepaald voedsel verdubbeld zich iedere dag

Berekenen 6e dag kan ook in 1 keer

- dag 0 Maandag zitten er nog maar 1500 bacteriën in.
- dag 1 Dinsdag is dat $2 \times 1500 = 3000$
- dag 2 Woensdag is dat weer $2 \times$ vo veel dus $2 \times 3000 = 6000$
- dag 3 Donderdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 6000 = 12000$
- dag 4 Vrijdag is dat weer $2 \times$ zoveel dus $2 \times 12000 = 24000$
- enz

Aantal bacteriën = begingetal $\times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2 \times 2$
of

Aantal bacteriën = begingetal $\times 2^6$ ← exponent (meestal tijd)

$N = b \times g^t$

Groeifactor

Dag	0	1	2	3	4	5	6
bacteriën	1500	3000	6000	12000	24000	48000	96000

$\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$
 $\underbrace{\hspace{1.5cm}}$
 $2 \times$

mei 16-19:45

Opgave 5

Namibië. op 1 januari 2003 1,8 miljoen mensen. Dit aantal wordt ieder jaar met 1,03 vermenigvuldigd.

- a Stel de formule op van het aantal inwoners N in miljoenen in t jaar
 b Hoeveel inwoners heeft Namibië op 1 januari 2010?
 c In welk jaar verwacht je dat Namibië voor het eerst meer dan 3 miljoen inwoners heeft?

a $N = 1,8 \text{ miljoen} \times 1,03^t$

b dan is het aantal jaren (t) = 7
 berekenen $N = 1,8 \text{ miljoen} \times 1,03^7 = 1,8 \times 1,229873865 = 2,214 \text{ miljoen}$

c methode 1: proberen $t = 8$ $N = 1,8 \times 1,03^8 =$

bij $t = 17$ $N = 1,8 \times 1,03^{17} = 2,975 \text{ miljoen}$

bij $t = 18$ $N = 1,8 \times 1,03^{18} = 3,064 \text{ miljoen}$

methode 2: $N = 1,8 \times 1,03^t = 3,0$ dan is $1,03^t = 3,0 : 1,8 = 1,666667$
 dit zoek sneller.

methode 3: Slim gebruik rekenmachine tik het begingetal in 1,8 daarna [=]
 vervolgens [x] 1,03 en bij elke [=] ben je een jaar verder

mei 16-19:59

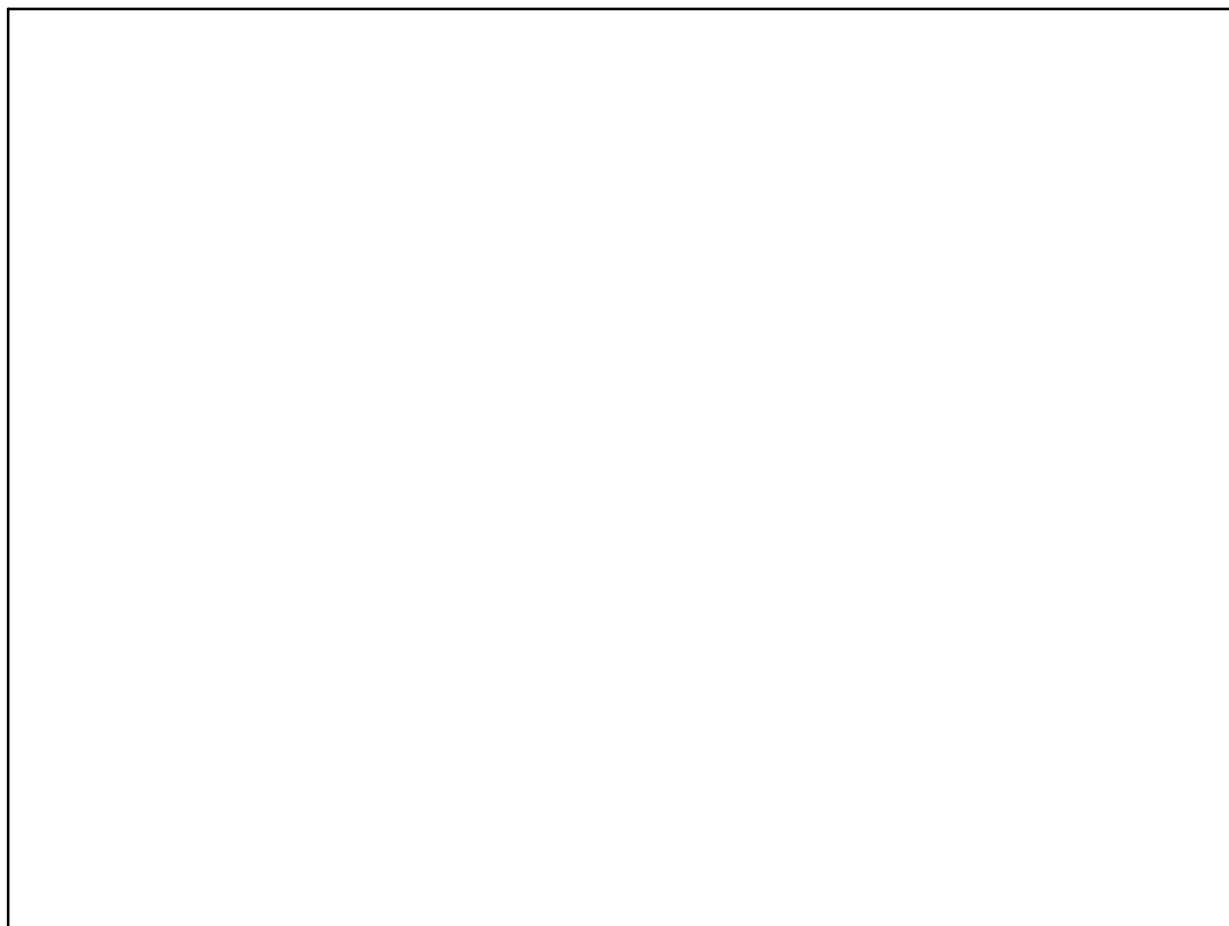
gebruik rekenmachine met machten

berekenen $N = 1,8 \text{ miljoen} \times 1,03^7 = 1,8 \times 1,229873865 = 2,214 \text{ miljoen}$

Op de rekenmachine:

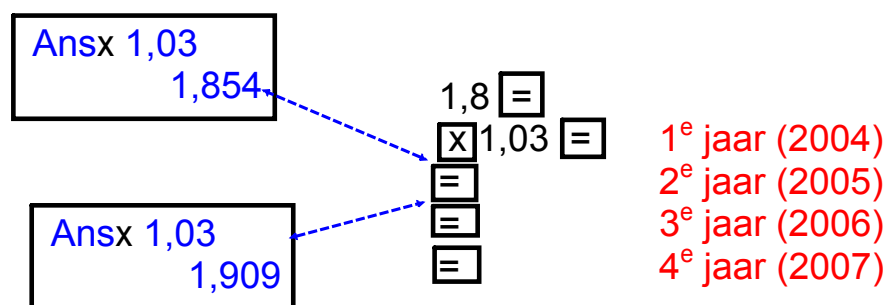
1,8 [x] 1,03 [^] 7 [=] 2,214

mei 16-22:02

mei 16-22:06

Slim gebruik rekenmachine

enz

mei 16-20:39

8 a Bij welke van de volgende tabellen gaat het om exponentiële groei?

The image shows four tables labeled I, II, III, and IV, each with two rows: 't' (time) and 'N' (number). The data points are as follows:

t	0	1	2	3
N	8	12	18	27

t	0	1	2	3
N	50	60	72	86,4

t	0	1	2	3
N	8	12	16	20

t	0	1	2	3
N	5	15	45	135

- I $12:8 = 1,5$ en $18:12 = 1,5$ en $27:18 = 1,5$ Dus exponentieel
 II $12:8 = 1,5$ en $16:12 = 1,33$ en $20:16 = 1,25$ Dus **NIET** exponentieel
 III $60:50 = 1,2$ en $72:60 = 1,2$ en $86,4:72 = 1,2$ Dus exponentieel
 IV $15:5 = 3$ en $45:15 = 3$ en $135:45 = 3$ Dus exponentieel

mei 16-21:12

Is de groei hier ook exponentieel ??

jaar	0	1	2	3
aantal	5	10	20	40

jaar	0	1	2	4
aantal	10	20	40	160

mei 16-21:19

Is de groei hier ook exponentieel ??

jaar	0	1	2	3
aantal	5	10	20	40

$\underbrace{\quad\quad\quad}_{2x}$ $\underbrace{\quad\quad\quad}_{2x}$ $\underbrace{\quad\quad\quad}_{2x}$

jaar	0	1	2	4
aantal	10	20	40	160

$\underbrace{\quad\quad\quad}_{2x}$ $\underbrace{\quad\quad\quad}_{2x}$

of $N = b \times g^t = 10 \times 2^4 = 10 \times 16 = 160$

$t = 4$
 $b = 10$
 $g = 2$

mei 16-21:19

$N = b \times g^t$

$N \rightarrow$ aantal

$b \rightarrow$ begingetal

$g \rightarrow$ groeifactor

$t \rightarrow$ exponent (meestal tijd) start op '0'

ik zet € 3000,- op de bank. De bank geeft mij jaarlijks 2,5% rente

Na 1 jaar: $100\% + 2,5\% = 102,5\%$ (decimaal getal 1,025 \rightarrow groeifactor)

jaar	0	1	2	3	4	5	12
bedrag							

$b = 3000$ $g = 1,025$ en $t = 12$

$N = b \times g^t = 3000 \times 1,025^{12} = 4034,67$

mei 16-21:28

ik zet € 3000,- op de bank. De bank geeft mij jaarlijks 2,5% rente

Na 1 jaar: $100\% + 2,5\% = 102,5\%$ (decimaal getal 1,025 → groeifactor)

Dus bij een toename van 2,5 % is de groeifactor 1,025

Bij een toename van 35% is de groeifactor

$$1,35 \quad (100\% + 35\% = 135\%)$$

Bij een toename van 12% is de groeifactor dus

$$1,12 \quad (100\% + 12\% = 112\%)$$

Bij een toename van 4% is de groeifactor dus

$$1,04$$

Bij een afname van 6% is de groeifactor dus

$$0,94 \quad (100\% - 6\% = 94\%)$$

Bij een afname van 30% is de groeifactor dus

$$0,70 \quad (100\% - 30\% = 70\%)$$

mei 16-21:54

Wat is het 6^e jaar

c *Neem beginwaarde 150 en vermenigvuldig herhaald met 1,038.*

13 keer \Rightarrow geeft $B = 243,59$

14 keer \Rightarrow geeft $B = 252,84$

Na 14 jaar is B voor het eerst meer dan 250 euro.

d *Het twaalfde jaar loopt van $t = 11$ tot $t = 12$.*

Het 12^e jaar loopt van $t = 11$ tot $t = 12$.

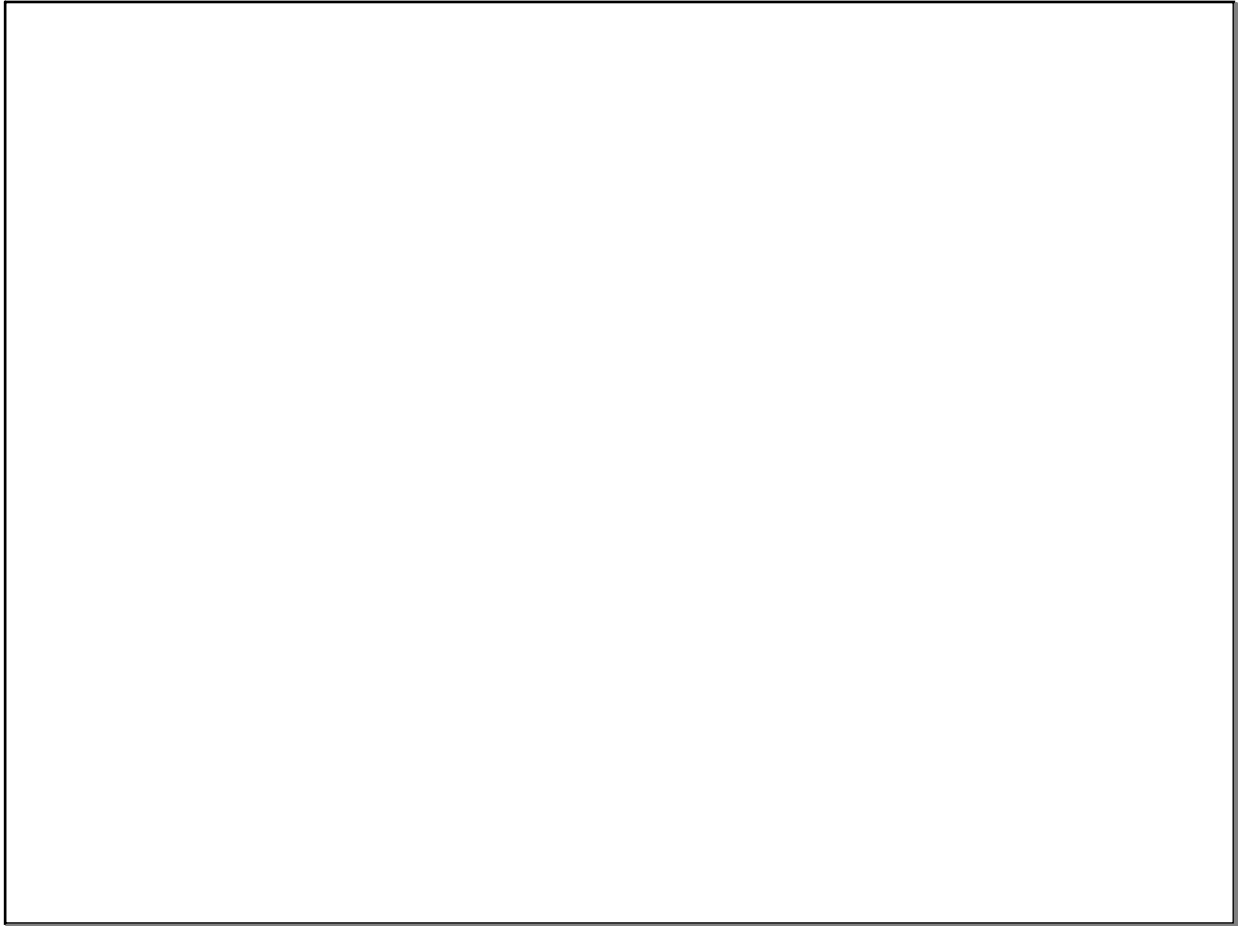
$t = 11$ geeft $B = 150 \cdot 1,038^{11} \approx 226,08$

$t = 12$ geeft $B = 150 \cdot 1,038^{12} \approx 234,67$

De toename is $234,67 - 226,08 = 8,59$ euro.

mei 16-21:31

mei 16-21:54